

Adviescollege Levenslanggestraften in tweejaarbericht: Re-integratie levenslanggestraften niet vanzelfsprekend

ARNHEM, mei 2025 – Bijna de helft van de levenslanggestraften die langer dan 25 jaar gedetineerd zit komt niet in aanmerking voor het aanbieden van re-integratieactiviteiten. Dit schrijft het Adviescollege Levenslanggestraften (Adviescollege) in zijn meest recente tweejaarbericht.

Kan een levenslanggestrafte als hij langer dan 25 jaar in detentie verblijft deelnemen aan re-integratieactiviteiten? Dat is de vraag waarover het Adviescollege adviseert. De adviezen worden uitgebracht aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid die beslist. De Staatssecretaris beslist ook over eventuele gratieverlening bij de herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf die na minimaal 28 jaar detentie plaatsvindt.

Het Adviescollege heeft tot nu toe geadviseerd over zeven levenslanggestraften. Drie adviezen waren negatief. De Staatssecretaris heeft geen re-integratieactiviteiten aangeboden aan deze levenslanggestraften. Het aanbieden van re-integratieactiviteiten aan levenslanggestraften is dus niet vanzelfsprekend. In de andere vier gevallen zijn of worden re-integratieactiviteiten aangeboden. Dat zijn activiteiten gericht op een mogelijke terugkeer in de maatschappij. Deze terugkeer is voor het eerst mogelijk na 28 jaar detentie. Aan één levenslanggestrafte waarover het Adviescollege heeft geadviseerd, is na 32 jaar detentie en het succesvol doorlopen van de re-integratiefase onder voorwaarden gratie verleend.

Recidiverisico en delictgevaarlijkheid

Het Adviescollege kijkt onder meer naar het risico dat de levenslanggestrafte opnieuw ernstige strafbare feiten zal plegen. Dat wordt uitgebreid onderzocht tijdens het adviestraject. Als daaruit naar voren komt dat zo'n risico bestaat, adviseert het Adviescollege negatief. De Staatssecretaris moet een negatief advies opvolgen. Wel kan worden besloten dat de levenslanggestrafte behandeld kan worden, zodat enig perspectief op vrijlating blijft bestaan.

Levenslang of TBS met dwang in combinatie met een lange gevangenisstraf

Het Adviescollege ziet in een aantal strafzaken het misverstand opduiken dat de herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf ertoe kan leiden dat levenslanggestraften die aan een psychische stoornis lijden, onbehandeld kunnen vrijkomen. Een combinatie van 30 jaar gevangenisstraf en TBS met dwang wordt om die reden gezien als alternatief voor levenslang. Het Adviescollege benadrukt dat de levenslanggestrafte geen recht op vrijlating heeft. Het is niet de bedoeling dat levenslanggestraften met een psychische stoornis via de herbeoordeling zonder behandeling in vrijheid worden gesteld.

Slachtoffers en nabestaanden

Het Adviescollege kijkt ook naar de slachtoffers en nabestaanden. Het adviestraject heeft over het algemeen een grote impact op hen. Als zij dat willen kunnen zij hun verhaal vertellen aan het Adviescollege. Hun standpunt over het al dan niet aanbieden van re-integratieactiviteiten is niet doorslaggevend. Bij een positief advies adviseert het Adviescollege wel hoe bij de vormgeving van de re-integratieactiviteiten rekening kan worden gehouden met de belangen van de slachtoffers en nabestaanden.

Europese Hof voor de rechten van de Mens

De advisering door het Adviescollege is onderdeel van de herbeoordelingsprocedure die is ingevoerd om te voldoen aan de eisen van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Het 'EVRM-proof' houden van de levenslange gevangenisstraf is van belang voor de levenslanggestraften en om deze straf rechtmatig te kunnen blijven opleggen. Het Europese Hof voor de Rechten van de

Mens (EHRM) heeft recent vragen gesteld over de huidige Nederlandse herbeoordelingsprocedure. Ook een advocaat-generaal bij de Hoge Raad heeft recent kritische aandacht besteed aan de herbeoordelingsprocedure. Het Adviescollege benadrukt het belang dat alle betrokkenen de herbeoordelingsprocedure naar letter en geest goed toepassen, zodat daadwerkelijk perspectief op vrijlating bestaat voor levenslanggestraften die voldoen aan de daarvoor geldende criteria.

Noot voor de redactie, niet bestemd voor publicatie:

Het tweejaarbericht en de bijbehorende aanbiedingsbrief kunt u onder de knop 'Publicaties en documenten' vinden op de [website](#).

Persvragen mogen worden gericht aan communicatie.hof-arle@rechtspraak.nl onder duidelijke vermelding van het Adviescollege Levenslanggestraften.